

[Lundberg.]

lovsstridig, saa er det, fordi Lensbesidderne tror, at nu blæser der en anden Vind, nu er der en vis offentlig Mening, som vil kunne øve et vist Tryk paa Højesteret, med andre Ord, at han tror, at Højesteret dømmer, saaledes som Vinden blæser paa det givne Tidspunkt. Jeg vil haabe baade for Højesterets egen Skyld og for Landet som Helhed, at dette ikke er Tilfældet.

Holstein: Jeg skal sige til det ærede Medlem Hr. Lundberg, at jeg indser ikke, hvorfor jeg skulde betragtes som mere partisk eller mindre upartisk Deltager i denne Diskussion end det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen og det ærede Medlem Hr. Olufson; jeg vil gerne vide, hvorpaa det ærede Medlem Hr. Lundberg bygger den Opfattelse, at jeg skulde være mere partisk, eller hvorfor man skulde tillægge mine Ord mindre Vægt paa Grund af Partiskhed end det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksens og det ærede Medlem Hr. Olufsons.

Dernæst vil jeg sige til det ærede Medlem Hr. Lundberg, at hvis han vil læse den Statistik, jeg henviste til, staar der Side 16 følgende i det lille Afsnit, der hedder Hartkornsværdien for ubebyggede Lodder:

„Prisen pr. Td. Hartkorn for ubebyggede Lodder er meget forskellig efter Loddernes Størrelse. For Huslodder er Gennemsnitsprisen — altsaa Gennemsnitsprisen for hele Landet — i Aarene 1918—22 ca. 13 000 Kr.“

Og saa maa jeg blot sige til det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen, at hvis det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen virkelig vil fastholde, at Erstatningen for Jorderne paa den Gaard, der blev stillet til Raadighed hjemme pr. 1. April 1921, var rimelig, naar den fastsattes til 831 Kr. pr. Tønde Land, tror jeg, at det ærede Medlem aldrig nogen Sinde kommer til at købe Jord her i Landet til de Priser, han finder rimelige.

Dahlgaard: Det forekom mig, at det ærede Medlem Hr. Holstein i Argumentationen i sin Tale kom længere ud i Bedømmelsen af sine Modstanderes Motiver, end han sikkert ved roligere Omtanke vil finde passende. I alt Fald er det ganske uberettiget, naar han overfor mig anlægger saadanne Synspunkter, som han har gjort i Dag. Det ærede Medlem sagde, at det syntes, som om vi fuldstændig havde glemt, hvad Lensbesidderne havde betydet for det

danske Landbrug, det saa ud, som alle nu lod haant om, hvad de havde betydet i Tiden fra Midten af det 18de til Midten af det 19de Aarhundrede. Dette er saa urigtigt som vel muligt. Godsejernes Betydning landbrugsmæssigt set fra Midten af det 18de til Midten af det 19de Aarhundrede erindres af alle, der har Kendskab til dansk Landbrugs Historie. Hos dem maatte nødvendigvis den Gang Fremskridtene ligge. Det var nødvendigt, fordi kun her fandtes den fornødne Oplysning og det Selveje, som var Betingelsen for Fremskridtene.

Det ærede Medlem kan ikke med Rette sige, at dette glemmes. I enhver Historiebog i Danmark fremhæves det, paa Landbrugsskoler og Husmandsskoler, i Bøger og Foredrag om Landbrugets Historie fremhæves det. Jeg har selv fra Tid til anden holdt Foredrag ogsaa om disse Spørgsmaal, og jeg har altid fremdraget de Slægter, som her har betydet noget for dansk Landbrug.

Men naar det er Kendsgerningen, tror jeg, at det ærede Medlems sunde Sans i øvrigt vil sige ham, at hvor store Fortjener der end kan tilskrives danske Lensbesidderne i den Periode, her er Tale om, kan de dog ikke være saa store, at de kan være afgørende for Besiddelsesformen i Nutidens Danmark, halvandet Hundrede Aar efter. De kan ikke være afgørende med Hensyn til Besiddelsesformen, saaledes som de ændrede økonomiske Forhold tilsiger denne at være. (*Holstein:* Det har jeg heller ikke paastaet). Ja, med Hensyn til det rent historiske har det ærede Medlem Uret. Intet glemmes deraf, det ærede Medlem kan ikke føre noget Bevis for, at det glemmes.

Ganske af samme Karakter er det ærede Medlems Udtalelse vedrørende de her i Landet gældende Arveregler, hvor han fremstillede dem som meget rigoristiske med Hensyn til Arv i første Linie. Det er ganske urigtigt, de er netop ikke rigoristiske med Hensyn til Arv i første Linie; det ærede Medlem kan gaa til andre Lande og finde ganske anderledes rigoristiske Arveregler, og til syvende og sidst er Lensbesidderne dog underkastet samme Arveregler som alle andre; de kommer ikke til at betale af andet, end hvad de har.

Naar det ærede Medlem siger, at disse Arveregler vil betyde, at Besiddelserne ikke kan holde sammen to Slægtled her-efter, skal jeg dertil sige, at det er muligt. Maaske vilde det dog være muligt, hvis mange af de Herrer vænnede sig til